

Centenarul onorat la Filarmonica clujeană: re(con)stituiți enescieni

(Elena Maria Șorban, muzicolog – 14 decembrie 2018)

Gabriel Bebeșelea
și Filarmonica din Cluj

Încă o dată, mare afinență de public la un concert de muzică românească: un semn de binefăcătoare normalitate. Câteva lucrări de tinerețe ale lui Enescu au fost reconstituite din schițe – cu sprijinul Muzeului „George Enescu” din București – și puse în circulație acum, mulțumită dirijorului Gabriel Bebeșelea.

De adăugat faptul că în Catalogul tematic al creației lui George Enescu. I (1886-1900), publicat la Editura Muzicală din București, în 1985, muzicologa Clemansa Firca inventariase 301 de lucrări, unele cu multiple variante – astfel încât sarcinile viitorimii sunt multe...

„Uvertura triumfală” (1896; Catalog Firca 244) relevă deja, în începuturile de stil romantic ale adolescentului Enescu, procedeul componistic al dezvoltării motivice, pornind de la un motiv generator – procedeu tipic stilului său personal. „Uvertura tragică” (1895; Catalog Firca 232), pe urmele lui Brahms, își configurează mesajul prin procedee opuse: rupturi și fărâmițări motivice, reflectând frământări sufletești intense.

Oratoriul „Strigoii”, pe versuri de Eminescu (1916; pierdut și regăsit în anii 1970) a fost reconstruit de compozitorul Cornel Țăranu, fiind orchestrat (2017) de compozitorul Sabin Păutza. Din această lucrare vocal-simfonică, am auzit acum „Monologul lui Arald”, în exemplara versiune solistică a tenorului Tiberius Simu, care a îngemănat convingător spiritul melodramatic, accentele expresioniste și patosul romantic.

L’Aurore pentru soprană, cor de femei și orchestră (datată 1894 în programul de sală al acestui concert, respectiv 1898 în Catalogul Firca 271) este o lucrare în care Enescu se dovedește a recepta de timpuriu stileme impresioniste. Versurile parnasiene de Charles-Marie Leconte de Lisle sunt tratate muzical în mod inovator și eufonic. Soprana Diana Țugui, acompaniată de Orchestra Filarmonicii, a redat poezia și muzica cu expresivă limpiditate.

Cele trei fragmente pe care le-am auzit din oratoriul Ahasvéus (din perioada studiilor la Paris; Catalog Firca 264), pe versurile libretistului Lucien Augé de Lassus, au fost compuse cu intenția participării la un concurs. Dramaturgia muzicală vie îmi pare asemănătoare cu „Damnațiunea lui Faust” de Berlioz (1846), prin alternanța dintre mundan și mistic. Tânărul student Enescu tratează cu deplină siguranță complexitatea ideatică a textului, stârnind admirația lui Charles Koechlin (pe atunci, asistent al clasei de compoziție a profesorului Gabriel Fauré), care nota despre primul tablou: ... „uimitor ca dezvoltare și mult mai modern în armonii decât muzica sa de anul trecut”. Fragmentele, totalizând circa o jumătate de oră, au beneficiat de soliști desăvârșiți: baritonul Michael Mrosek în rolul titular, tenorul Tiberius Simu, soprana Diana Țugui, baritonul Ruben Ciungan și basul Sándor Köpeczi.

Corul Filarmonicii, pregătit de Cornel Groza și întregul ansamblu condus de dirijorul Gabriel Bebeșelea – dirijor asistent: Cristian Spătaru – au realizat primele audiții absolute cu deplină dedicație și artisticitate.

În controversa specialiștilor, dacă asemenea demersuri sunt sau nu favorabile pentru autorul lor exigent cu sine însuși, răspunsul afirmativ este susținut în primul rând, de însăși calitatea lucrărilor, dar și de interesul publicului pentru ele.

Programul a fost urmat de o fascinantă discuție a publicului cu realizatorii: compozitorul Cornel Țăranu și dirijorul Gabriel Bebeșelea. Cu acest prilej, am aflat unele detalii, pe care le comunic aici. Munca de reconstituire și orchestrare a lucrărilor enesciene s-a desfășurat onorific. În 26 septembrie 2019, oratoriul Strigoii este programat la Konzerthaus Berlin, cu aceiași interpreți care au făcut înregistrarea cd (casa de discuri Capriccio, 2017). Promovarea sa germană folosește textul eminescian tradus în germană de Carmen Sylva, dintr-o ediție de epocă.

* Fotografii de Cristina Rădulescu.